

Nieuw theaterlandschap

Frisse wind waait aan

De grote zorgen van het "klein" circuit

Biedt het 'kleine' of 'alternatieve' theatercircuit meer dan een vluchtheuvel voor wie wég wil uit de 'klassieke' schouwburg? Hoe groot is de afstand tussen droom en werkelijkheid?

Theo Van Rompay, zelf stafmedewerker van 't Stuc in Leuven, maakt een rondreis langs twaalf centra.

Limelight. Piekuur. De Spiegel. De Hoop. Netwerk. Sflinks. Stuc. Comedie. CET. Voor theaterkijker en theatermaker is dit geen lijstje meer van onbekenden. Genoemde centra hebben zich de laatste jaren laten kennen als broeiesten met een eigen, specifiek profiel. Een nieuwe realiteit. Deze instellingen lijken tegemoet te komen aan het theaterwerk dat de klassieke schouwburg wil ontvluchten. Zij lijken ook een alternatief te willen bieden voor de al dan niet vermeende logheid en/of grootschaligheid en/of officialiteit van stadsschouwburgen en culturele centra.

Horen wij daar nog steeds het 'terug-naar-de-basis'? De roep om kleinschaligheid? Of wordt er in eerste instantie een kwalitatief oordeel geveld over het bestaande theateeraanbod?

Een sluitend antwoord is niet meteen te geven. Dat wordt duidelijk bij de vaststelling dat de twee laatste telgen van 'het nieuwe circuit' uiteenlopende instellingen zijn als Magazijn (Hasselt, vanaf april 1982) en Vooruit (Gent, vanaf september 1982). Magazijn: een duidelijk profiel, literair, cabaretesk, 1 spot en 2 vierkante meter. Vooruit: rücksichtlos, gigantisch van omvang, van rock-centrum tot bejaardenbiljartclub, en af en toe ook wel een eigen theatervoorstelling.

In dit artikel worden de negen in aanhef vermelde centra besproken én de drie nieuwelingen uit 1982: Vooruit, Magazijn en De Wandeling. We houden het bij deze twaalf, omdat zij — door het schrijven van een gemeen-

schappelijke open brief aan minister Poma (zie verder) — voorlopig zichzelf onderscheiden hebben van andere, eventueel gelijkaardige, initiatieven.

Wie is wie dus in dit nieuwe theaterlandschap? Wat houdt deze instellingen samen en welke zijn hun verschilpunten? Welk theater wordt er door hen geprogrammeerd? Welke zijn de moeilijkheden bij dit niet-geïnstitutionaliseerde theaterwerk? Liggen er oplossingen in het verschiet en — daar draait het toch steeds om — wat kan er van de overheid verwacht worden? Welke beleidsstappen dienen er gezet te worden?

Van Waregem tot Hasselt

Het 'nieuwe circuit' heeft (nog) geen naam, dat is duidelijk. Men kan ook spreken over het 'kleine' of het 'alternatieve' circuit of — zoals sommigen verkiezen — de 'onafhankelijke vernieuwende culturele centra'. We houden het bij de eerste omschrijving omdat de andere predikaten meteen al een oordeel over deze centra aanduiden en het voorwerp van dit artikel is onder meer de geldigheid van deze omschrijvingen te onderzoeken. Dus beter de naakte sociologische vaststelling: de aanwezigheid van nieuwe theatercentra.

Voor de Vlaamse provinciën blijken geen tekort te hebben aan initiatiefnemende milieus. Eerst in Oost-Rozebeke en later in Waregem is

pionier Jan De Cock al sinds 1969 werkzaam in de v.z.w. Kluisterklaar, de organisatie achter het bloeiende centrum De Hoop. Vele jaren later (1980) werd vlakbij, in Kortrijk, een oude bioscoopzaal heropend onder de naam Limelight. In 1981 kreeg Roeselare zijn Comedie, een samengaan van de p.v.b.a. Comedie en de v.z.w. Theater aan de Haven. Vorig jaar was het dan eindelijk de beurt aan Brugge met De Wandeling. Alleen aan de kust kan men nu nog zeuren dat men in de steek gelaten wordt.

In Oost-Vlaanderen is er sinds 1978 v.z.w. De Spiegel (Beveren-Waas). Eerst enkele jaren onopgemerkt werkzaam, nu wordt in het lopende seizoen voor de eerste maal een beperkte theatercyclus opgezet in de Stadsschouwburg van St.-Niklaas. Twee jaar oud is Netwerk in Aalst. In Gent is er sinds enkele maanden de Vooruit. Waarbij moet aangestipt worden dat er ook nog de Zwarte Zaal is in de Academie, beheerd door de v.z.w. Proka. Proka was halverwege de jaren zeventig een stuwende kracht voor het marge-theater in Vlaanderen. Samen met het cultureel centrum De Warande in Turnhout, het Kunst- en Cultuurverbond en de Beurschouwburg in Brussel, was het jarenlang een zeldzame oase in het mufte theaterbestel. De toen ontplooiden activiteiten hebben rechtstreeks geleid naar de oprichting van het Vlaams Theatercircuit, organisatie waarvan Proka — na interne conflicten — momenteel geen lid meer is. Is het te wijten aan de onhoudbare rush van en naar de

De Sflinks (Boechout)

Vooruit (Gent)